

Редакція:

09.06.2005

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ПО ВОДНОМУ ГОСПОДАРСТВУ

НАКАЗ

від 9 червня 2005 року N 165

Про Методичні рекомендації з питань, пов'язаних з орендою автомобіля

З метою забезпечення належних правових відносин між водогосподарським підприємством, установою, організацією та фізичною особою з урахуванням чинних Цивільного та Господарського кодексів України, а також дотримання прав і обов'язків сторін, передбачених цими кодексами при оренді автомобіля, наказую:

1. Затвердити Методичні рекомендації з питань, пов'язаних з орендою автомобіля (додаються).
2. Керівникам водогосподарських державних підприємств взяти до використання у діяльності зазначені у пункті 1 Методичні рекомендації та довести їх до відома працівників бухгалтерських, юридичних та фінансових служб.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Комітету О. Романова.

Голова Комітету

В. Сташук

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом

Держводгоспу

України

від 9 червня

2005 р. N 165

Методичні рекомендації з питань, пов'язаних з орендою автомобіля

Загальні положення

У діяльності водогосподарських державних підприємств (далі - підприємство) для господарських цілей часто використовуються не лише власні, а й орендовані автомобілі. Є

випадки, коли в ролі орендодавця виступає фізична особа.

У цих рекомендаціях розглядаються правові відносини між підприємством та фізичною особою з урахуванням чинних Цивільного та Господарського кодексів України, права та обов'язки сторін, передбачені цими кодексами при оренді автомобіля, а також питання стосовно технічної і транспортної документації на автомобіль, що орендується, та витрат на технічне обслуговування, поточний та капітальний ремонт орендованого автомобіля.

Предмет, форма та істотні умови договору оренди автомобіля у фізичної особи

З 1 січня 2004 року правові відносини за договором оренди регулюються:

параграфом 5 "Оренда майна та лізинг" глави 30 розділу VI Господарського кодексу України (далі - ГК);

главою 58 "Найм (оренда)" ЦК, у тому числі спеціальні положення для договору оренди транспортного засобу встановлено параграфом 5 глави 58 "Найм (оренда) транспортного засобу" Цивільного кодексу України (далі - ЦК).

У главі 58 ЦК закладено основні положення, що регулюють правові відносини за договором оренди (найму) незалежно від статусу сторін договору (тобто чи є сторони суб'єктами підприємницької діяльності).

Норми параграфа 5 глави 30 розділу VI ГК застосовуються до договорів оренди, в яких *сторонами виступають суб'єкти господарювання*, у тому числі фізичні особи - підприємці. При цьому відповідно до частини шостої статті 283 ГК до відносин оренди застосовуються відповідні положення ЦК з урахуванням особливостей, передбачених ГК.

Отже, якщо договір оренди автомобіля укладається між підприємством та фізичною особою (не підприємцем), слід керуватися тільки главою 58 ЦК. Якщо ж договір укладається між підприємством та фізичною особою - підприємцем, ураховуються норми глави 58 ЦК та особливості, викладені в параграфі 5 глави 30 розділу VI ГК.

Відповідно до частини першої 1 статті 759 ЦК та частини першої статті 283 ГКУ *за договором оренди* одна сторона (орендодавець) передає другій стороні (орендарю) *за плату на певний строк* у користування майно для здійснення господарської діяльності.

Розглянемо договір оренди автомобіля, у якому сторонами виступають:

з одного боку - *орендодавець* - фізична особа, у тому числі підприємець;

з іншого боку - *орендар* - підприємство.

Предмет договору

За загальним правилом, визначеним у частині першій статті 760 ЦК, *предметом* договору оренди може бути річ, визначена індивідуальними ознаками, що зберігає свій первісний вигляд при неодноразовому використанні (*неспоживна річ*). Автомобіль як наземний самохідний транспортний засіб є предметом договору *оренди транспортного засобу*.

Особливістю нового ЦК є те, що в ньому відокремлено договір оренди і договір про надання послуги. Для цих договорів з 1 січня 2004 року передбачено окремі положення ЦК, і, отже, *договір оренди не належить до договорів про надання послуг*. Це підтверджується роз'ясненнями Міністерства юстиції України, викладеними в листі від 23.02.2004 N Х-11-19.

Предметом договору про надання послуг і договору найму (оренди) є різні об'єкти цивільних прав. Так, предметом договору найму (оренди), як зазначалося вище, є неспоживна річ (стаття

760 ЦК), а предметом договору про надання послуг є послуга, що споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності (стаття 901 ЦК).

У зв'язку з цим виникає запитання: чи застосовуються в інших нормативно-правових актах поняття "оренда" і "послуга" в тому розумінні, в якому їх наведено в ЦК?

Вважаємо, що ні, оскільки зазначені вище роз'яснення надано Міністерством юстиції з метою застосування положень саме ЦК. Застосовуючи окремі нормативно-правові акти, слід використовувати визначення термінів, наведені в кожному окремому документі.

Наприклад, незалежно від роз'яснень Міністерства юстиції, *орендні операції належать до "продажу результатів робіт, послуг"* для цілей застосування Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" (далі - Закон про податок на прибуток) і до *"поставки послуг"* для цілей застосування Закону України "Про податок на додану вартість" (далі - Закон про ПДВ).

Нотаріальне посвідчення договору оренди

Договір оренди транспортного засобу *складається в письмовій формі.*

З 1 січня 2004 року договір оренди транспортного засобу *за участю фізичної особи* відповідно до частини другої статті 799 ЦК підлягає *обов'язковому нотаріальному посвідченню*. Відповідно до пункту 105 розділу 9 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженої наказом Мін'юсту України від 03.03.2004 N 20/5, зареєстрованої у Мін'юсті України 3 березня 2004 року за N 283/8882 (далі - Інструкція N 20/5), договори оренди автомобіля посвідчуються нотаріусами незалежно від місця їх реєстрації. При цьому нотаріус вимагає для огляду документ, що підтверджує право власності орендодавця на автомобіль.

Якщо договір оренди укладено до 1 січня 2004 року і до нього протягом 2004 року не вносилося жодних змін, такий договір нотаріально засвідчувати не потрібно. Це пояснюється тим, що відповідно до Прикінцевих та перехідних положень ЦК:

ЦК застосовується до цивільних відносин, що виникли *після набрання ним чинності;*

стосовно правових відносин, що виникли до набрання чинності ЦК, положення цього Кодексу застосовуються *до тих прав та обов'язків*, що виникли або продовжують існувати після набрання чинності ЦК;

до договорів, які були укладені до 1 січня 2004 року та продовжують діяти після набрання чинності ЦК, застосовуються правила цього Кодексу щодо *підстав, порядку та наслідків зміни або розірвання* договорів окремих видів незалежно від дати їх укладення.

Отже, Прикінцеві та перехідні положення ЦК *не передбачають* поширення чинних вимог ЦКУ щодо *форми цивільно-правових договорів* (зокрема, обов'язковості нотаріального посвідчення) на договори, укладені до набрання чинності ЦК.

Слід зауважити: якщо укладений до 1 січня 2004 року договір продовжує діяти і його умови задовольняють обидві сторони, зобов'язання виконуються сторонами відповідно до умов договору. Тобто "старий" договір виконується на умовах, які сторони застерегли та зафіксували в ньому та які діють протягом усього строку цього договору.

Якщо ж виникає необхідність щось змінити в умовах договору або взагалі його розірвати, слід керуватися положеннями ЦК. Отже, при зміні умов договору необхідно буде укласти новий договір і посвідчити його нотаріально.

Державне мито за нотаріальне посвідчення договору оренди становить *1 % від суми договору*. Причому, відповідно до пункту 51 Інструкції про порядок обчислення та справляння державного мита, затвердженої наказом Головної державної податкової інспекції України від

22.04.93 N 15, зареєстрованої у Мін'юсті України 19 травня 1993 року за N 50 (зі змінами), за договорами оренди майна сума, з якої обчислюється та сплачується державне мито, визначається *виходячи із загальної суми платежів за договором за весь час його дії*. Якщо ж договір укладено на невизначений строк, мито обчислюється та сплачується виходячи із загальної суми платежів за договором, але не більше ніж за три роки.

Істотні умови договору оренди автомобіля

На сьогодні не встановлено типової форми договору оренди транспортного засобу і зокрема автомобіля. Отже, цей договір *складається в довільній формі*, з урахуванням загальних вимог до нього, передбачених ЦК (при оренді автомобіля у фізичної особи) або нормами ЦК та ГК (при оренді автомобіля у фізичної особи - підприємця).

Укладаючи такий договір із фізичною особою та засвідчуючи його нотаріально, нотаріус може запропонувати його приблизну форму, до якої сторонами вносяться необхідні коригування, що враховують конкретні умови.

Зміст договору складається з його умов - як погоджених сторонами, так і тих, що приймаються ними як обов'язкові відповідно до чинного законодавства.

Договір оренди автомобіля є укладеним, якщо сторони в належному вигляді досягли згоди щодо всіх *істотних умов* договору.

Відповідно до статті 638 ЦК визначено, що істотною умовою всіх без винятку договорів є умова про його *предмет* (об'єкт оренди, у тому числі склад і його вартість, цільове призначення об'єкта).

З метою визначення реальної вартості автомобіля на момент передачі його в оренду можна провести незалежну (експертну) оцінку автомобіля, що передається в оренду. Така оцінка здійснюється відповідно до Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженої наказом Мін'юсту України, Фонду державного майна України від 24.11.2003 N 142/5/2092, зареєстрованої у Мін'юсті України 24 листопада 2003 року за N 1074/8395 (далі - Методика N 142/5/2092), експертом (фахівцем), який має відповідні кваліфікацію, документи, а також ліцензію, та оформляється актом досліджень.

Як правило, прийняття рішення про проведення незалежної (експертної) оцінки та безпосередньо її проведення відбуваються в переддоговірний період і передують укладенню договору оренди. Сторона, на яку покладається відповідальність за проведення незалежної (експертної) оцінки, установлюється за домовленістю між потенційним орендодавцем та орендарем.

Перелік інших істотних умов договору оренди впливає з його суті. Так, виходячи з визначення договору найму (оренди) (стаття 759 ЦК), його істотними умовами, крім предмета договору, є *розмір плати і строк*, на який він укладається.

Розмір орендної плати встановлюється за погодженням сторін. Крім орендної плати, договором оренди автомобіля за згодою сторін можуть установлюватися періодичний перегляд, зміна (індексація) орендної плати. До того ж, орендар може вимагати *зменшення розміру орендної плати* за користування автомобілем, якщо через незалежні від нього обставини істотно зменшилася можливість використання автомобіля (частина четверта статті 762 ЦК).

Орендна плата за вибором сторін може встановлюватися у *грошовій або натуральній (грошово-натуральній) формі* (стаття 762 ЦК). Цей вибір має бути зафіксовано в договорі оренди автомобіля.

Договором також передбачається і *строк сплати орендних платежів*. Найчастіше орендна плата виплачується щомісяця.

Договір оренди автомобіля укладається на *строк*, установлений договором *за погодженням сторін*.

Якщо орендар продовжує користуватися автомобілем, що орендується, після закінчення строку договору оренди, то відповідно до статті 764 ЦК за відсутності заперечень орендодавця протягом одного місяця договір вважається відновленим на строк, установлений раніше договором.

Якщо в договорі строк оренди не передбачено, то такий договір вважається укладеним *на невизначений строк*. Оскільки строк, на який укладається договір оренди, є однією з істотних умов, то якщо ви хочете укласти договір оренди на невизначений строк, бажано відобразити це в договорі.

У цьому випадку і орендар, і орендодавець можуть відмовитися від договору у будь-який час. Для цього сторона, яка прийняла це рішення, попереджає другу сторону *за один місяць* письмово. Інший строк повідомлення про припинення договору може бути передбачено в самому договорі (стаття 763 ЦК).

При укладенні договору оренди орендодавець зобов'язаний повідомити орендаря про всі права третіх осіб на автомобіль, що передається в оренду (стаття 769 ЦК). При цьому, відповідно до пункту 108 розділу 9 Інструкції N 20/5, права третіх осіб зазначаються в тексті договору.

Крім того, у договорі оренди автомобіля можуть передбачатися такі умови:

- 1) строк, у який орендодавець має передати автомобіль орендарю;
- 2) право передачі орендарем автомобіля в суборенду;
- 3) сторона, на яку покладається проведення ремонту автомобіля, що орендується;
- 4) умови проведення поліпшення автомобіля, що орендується;
- 5) умови припинення договору оренди автомобіля.

Істотними є також будь-які інші умови, щодо яких має бути досягнуто згоди на вимогу будь-якої зі сторін.

Для суб'єктів господарювання в частині першій статті 284 ГК наведено *перелік істотних умов договору оренди*, які обов'язково необхідно передбачити в договорі. Так, у договорі *оренди автомобіля між підприємством та фізичною особою - підприємцем* потрібно зазначити такі умови:

1. Об'єкт оренди

(склад і вартість автомобіля з урахуванням її індексації)

У договорі оренди автомобіля слід зазначити найменування та марку автомобіля, реєстраційний знак, рік випуску, колір, номери двигуна, шасі та кузова, реквізити свідоцтва про реєстрацію автомобіля в органах ДАІ (технічного паспорта).

Відповідно до частини другої статті 284 ГК оцінка об'єкта оренди здійснюється *за відновною вартістю*.

На сьогодні поняття "відновна вартість" для цілей застосування ГК відсутнє. В інших чинних нормативно-правових актах цей термін трактується таким чином:

- це сума витрат на відтворення точно такого ж об'єкта - об'єкта, аналогічного за функціями, з тих же матеріалів, за таким же архітектурним проектом (наказ Міністерства промислової політики України від 11.09.2003 N 381 "Щодо забезпечення обліку основних засобів та інших необоротних активів");

- це вартість відтворення в ринкових умовах на дату оцінки об'єкта, який за своїми ознаками може бути адекватною функціональною заміною об'єкта оцінки (без урахування зносу) (постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.99 N 1406 "Про затвердження Методики оцінки державних корпоративних прав").

Таким чином, відновну вартість орендованого автомобіля можна розглядати як вартість придбання аналогічного автомобіля на дату проведення оцінки (укладення договору). У цьому випадку можна говорити про тотожність понять "відновна вартість" і "ринкова вартість" автомобіля, що орендується.

Для цього можна провести експертну оцінку автомобіля, що здійснюється експертом (фахівцем) відповідно до Методики товарознавчої експертизи N 142/5/2092.

Сторона, на яку покладається відповідальність за проведення оцінки, установлюється за домовленістю між орендодавцем та орендарем.

2. Строк, на який укладається договір оренди

Строк дії договору оренди автомобіля встановлюється *за погодженням сторін* (частина четверта статті 284 ГК).

Якщо *строк договору закінчується* і жодна зі сторін не подала заяву про його припинення чи внесення змін, відповідно до частини четвертої статті 284 ГК, такий договір вважається продовженим на строк та на умовах, які було передбачено договором. Якщо орендар чи орендодавець бажає розірвати або змінити умови договору, йому слід подати відповідну заяву *протягом одного місяця* після закінчення строку дії старого договору.

3. Орендна плата

За користування автомобілем орендарем сплачується орендна плата. Відповідно до частини першої статті 286 ГК *орендна плата* - це фіксований платіж, який орендар сплачує орендодавцю незалежно від наслідків своєї господарської діяльності.

Орендна плата встановлюється в *грошовій формі* (частина третя статті 286 ГК). Водночас, залежно від специфіки виробничої діяльності орендаря, за погодженням з орендодавцем у договорі може передбачатися *натуральна або грошово-натуральна форма розрахунків*.

Орендар може вимагати *зменшення розміру орендної плати* за користування автомобілем, якщо через незалежні від нього обставини, істотно зменшилася можливість використання автомобіля (частина друга статті 286 ГК).

Договором також передбачається і *строк сплати орендних платежів*.

4. Відновлення орендованого майна та умови його повернення

Порядок відновлення орендованого майна та умови його повернення не викладено в ГК, тож відповідно до частини шостої статті 283 ГК звернемося до положень ЦК.

Частиною першою статті 803 ЦК передбачено обов'язок орендаря відшкодувати збитки, заподіяні орендодавцю у зв'язку із втратою чи пошкодженням транспортного засобу (якщо орендар не доведе, що це сталося не з його вини).

Поточний ремонт автомобіля здійснюється орендарем, а капітальний - орендодавцем, якщо інше не передбачено договором оренди (стаття 776 ЦК). Якщо капітальний ремонт орендодавцем не провадиться у строки, передбачені договором, і це ускладнює експлуатацію автомобіля, орендар може відремонтувати автомобіль (зарахувавши вартість ремонту в рахунок сплати орендних платежів або вимагаючи відшкодування цих витрат) або вимагати розірвання договору та відшкодування шкоди.

Після закінчення строку дії договору орендар повинен повернути автомобіль орендодавцю (частина перша статті 785 ЦК). При цьому автомобіль має бути повернено у стані, в якому його було отримано в оренду, з урахуванням нормального зносу, або у стані, передбаченому договором оренди. У разі *несвоєчасного повернення автомобіля* орендодавець може вимагати від орендаря сплати неустойки в розмірі подвійної орендної плати за час прострочення (частина друга статті 785 ЦК).

Відповідно до статті 781 ЦК *договір оренди автомобіля припиняється* у разі смерті фізичної особи - орендодавця (якщо інше не встановлено договором або законом), а також у разі ліквідації юридичної особи, яка була або орендарем, або орендодавцем. Крім того, статтею 291 ГК передбачено припинення договору після закінчення строку, на який його було укладено, викупу орендарем автомобіля, що орендується, знищення автомобіля, що орендується.

Договір оренди може бути розірвано за угодою сторін.

Слід також пам'ятати, що до вимог про відшкодування збитків у зв'язку з пошкодженням автомобіля, що орендується, і до вимог про відшкодування витрат на поліпшення автомобіля, що орендується, застосовується *позовна давність в один рік* (стаття 786 ЦК). При цьому перебіг позовної давності стосовно вимог орендодавця починається з моменту повернення автомобіля орендарем, а щодо вимог орендаря - з моменту припинення договору оренди автомобіля.

Права та обов'язки у сторін договору оренди автомобіля

Основні права та обов'язки орендаря та орендодавця передбачені ЦК і ГК. Договором можуть установлюватися інші умови, якщо в кодексах і законодавстві відсутня пряма заборона на них, або ті умови, щодо яких надано право вибору.

Причому, якщо будь-які права та обов'язки не встановлено в договорі оренди, у будь-якому випадку при виникненні спорів слід керуватися нормами ЦК (при оренді автомобіля у фізичної особи) або нормами ЦК і ГК (при оренді автомобіля у фізичної особи - підприємця).

Права та обов'язки орендаря та орендодавця наведені у додатку до цих Методичних рекомендацій.

Технічна і транспортна документація на автомобіль, що орендується

Підприємство, яке отримало в оренду автомобіль, самостійно використовує його у своїй діяльності. Воно має право (без згоди орендодавця) укладати від свого імені договори перевезення, а також інші договори відповідно до призначення транспортного засобу та умов договору (статті 773 і 800 ЦК).

Саме договір оренди автомобіля, а не довіреність, дає можливість орендарю керувати автомобілем.

При передачі автомобіля в оренду орендодавець має надати орендарю відповідну технічну документацію на транспортний засіб, перелік якої зазначається в договорі оренди.

Слід пам'ятати, що орендарю на період дії договору оренди автомобіля необхідно оформити *тимчасовий реєстраційний талон*.

Таку необхідність встановлено Правилами державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.98 N 1388 (зі змінами). У пункті 15 цих Правил, зокрема, зазначено: якщо власник транспортного засобу передає в установленому порядку право керування та (або) розпорядження ним іншій фізичній або юридичній особі, підрозділом ДАІ такій особі видається *тимчасовий реєстраційний талон* на період дії документа, що підтверджує право керування та (або) розпорядження. У цій ситуації документом, що підтверджує право керування та (або) розпорядження автомобілем, є *договір оренди автомобіля*, а період дії *тимчасового реєстраційного талона* обмежується строком дії договору оренди.

Порядок отримання *тимчасового реєстраційного талона* регламентовано Інструкцією про проведення державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них та здійснення перевірок реєстраційно-екзаменаційних підрозділів Державтоінспекції МВС України, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.04.2002 N 335 (далі - Інструкція N 335).

Так, підпунктом 6.3 пункту 6 Інструкції N 335 передбачено, що *юридичній особі тимчасовий реєстраційний талон* може видаватися *за умови*, що власник транспортного засобу передав їй право користування та (або) розпорядження в установленому порядку, на підставі нотаріально засвідченого доручення, *договору оренди* чи лізингу.

У графі "Особливі позначки" *тимчасового реєстраційного талона* здійснюється запис "Дійсний до ___ за наявності свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу (технічного паспорта) серія ___ N ___". Один примірник копії документа, що підтверджує право користування та (або) розпорядження транспортним засобом (у нашому випадку - договору оренди), залишається в підрозділі ДАІ.

Керуючись підпунктом 2.2 пункту 2 Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31.12.93 N 1094, підприємство-орендар, що має *тимчасовий реєстраційний талон*, може передавати керування транспортним засобом водію.

Тимчасовий реєстраційний талон відповідно до підпункту 2.1 пункту 2 Правил дорожнього руху має знаходитися у водія.

Для обліку роботи орендованого автомобіля, списання пального та взаємних розрахунків між перевізником (підприємством-орендарем) та замовником підприємство-орендар застосовує *подорожній лист*. Його використання є обов'язковим при перевезеннях як вантажним, так і легковим автомобілем.

На сьогодні в Україні застосовуються три види подорожніх листів:

для вантажних автомобілів:

подорожній лист вантажного автомобіля в міжнародному сполученні - *типова форма N 1 (міжнародна)*;

подорожній лист вантажного автомобіля - *типова форма N 2* (діє в межах України);

для легкових автомобілів:

подорожній лист службового легкового автомобіля - *типова форма N 3*.

Подорожні листи видаються водію при випуску автомобіля на лінію.

Крім подорожнього листа, при здійсненні перевезень вантажу виписується *товарно-транспортна накладна*. Крім того, якщо за договором перевезення вантажу оплата транспортних послуг перевізника здійснюється погодинно, додатково до подорожнього листа виписується *талон замовника (типова форма N 1-ТЗ)*.

Отже, маючи при собі зазначені вище документи, водій орендованого автомобіля може уникнути непорозумінь при зустрічі з працівниками ДАІ.

Витрати на технічне обслуговування, поточний та капітальний ремонти орендованого автомобіля

Відповідно до статті 801 ЦК обов'язок щодо підтримання транспортного засобу в належному технічному стані покладено на орендаря.

Окремо розглянемо порядок відображення в податковому та бухгалтерському обліку орендаря таких заходів:

технічне обслуговування;

заміна шин та акумуляторних батарей;

поточний та капітальний ремонти.

Податковий та бухгалтерський облік витрат на техобслуговування орендованого автомобіля

Витрати, понесені орендарем на технічне обслуговування будь-яких автомобілів (як легкових, так і вантажних), включаються до складу валових витрат підприємства на підставі підпунктів 5.2.1 пункту 5.2 статті 5 Закону про податок на прибуток.

Звичайно, це стосується випадку, коли орендований автомобіль використовується орендарем у своїй господарській діяльності.

До валових такі витрати включаються за правилом "першої події" - за датою нарахування чи оплати.

Порядок відображення витрат на підтримання орендованого автомобіля у справному стані в бухгалтерському обліку регулюється П(С)БО 7 "Основні засоби" та П(С)БО 14 "Оренда".

Згідно із зазначеними документами витрати на техобслуговування включаються до складу витрат звітного періоду.

Таким чином, у бухгалтерському обліку підприємства (орендаря) всі витрати, пов'язані з технічним обслуговуванням орендованого автомобіля, залежно від функціонального призначення відображаються такими записами:

Дт 23, 91, 92, 93, 94 - Кт 20, 22, 28, 63, 65, 66, 68 тощо.

Числовий приклад

Підприємство (орендар) уклало договір з підприємством на проведення технічного обслуговування орендованого легкового автомобіля, що використовується для адміністративних цілей у господарській діяльності підприємства. Вартість такого технічного обслуговування склала 240 грн. (у тому числі ПДВ - 40 гривень).

У бухгалтерському та податковому обліку орендаря витрати на проведення технічного обслуговування відображаються таким чином.

N п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	Сума, (грн.)	Валові витрати
----------	------------------------------	--------------------------	-----------------	-------------------

		дебет	кредит		
1	Перераховано оплату за технічне обслуговування автомобіля	371	311	240	200
2	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	641/ПДВ	644	40	-
3	На підставі акта виконаних робіт вартість техобслуговування відображено у витратах підприємства	92	631	200	-
4	Списано суму податкового кредиту щодо ПДВ	644	631	40	-
5	Проведено залік заборгованостей	631	371	240	-

Заміна шин та акумуляторних батарей

Операції із заміни шин та акумуляторних батарей згідно з пунктом 3.19 Положення N 102 не відносяться до реконструкції, модернізації, технічного переозброєння та інших видів поліпшення ДТЗ. У той же час не включено ці операції й до переліку операцій, що належать до технічного обслуговування. Тому стосовно їх відображення в податковому обліку слід зауважити, що витрати на заміну шин та акумуляторних батарей не можуть трактуватися ні як пов'язані з поліпшенням основних фондів, ні як витрати на технічне обслуговування автотранспорту.

Заміна шин та акумуляторних батарей за своєю сутністю є одним з різновидів робіт, необхідних для підтримання автомобіля у працездатному стані.

Ураховуючи, що проведення інших робіт у процесі експлуатації транспортного засобу, крім операцій з його ремонту і технічного обслуговування, Положенням N 102 не передбачено, вважаємо, що витрати на заміну шин та акумуляторних батарей мають розглядатися у складі робіт з технічного обслуговування автомобілів та включатися до валових витрат орендаря. При цьому, у зв'язку з відсутністю таких робіт у переліках ТО-1, ТО-2 і сезонного обслуговування, звертаємо увагу, що ці переліки, як впливає з Положення N 102, не є вичерпними, а отже, за необхідності їх можна доповнити.

Крім того, у Законі про податок на прибуток норми, що обмежують включення витрат на заміну шин та акумуляторних батарей до складу валових витрат, відсутні. Отже, вважаємо, що витрати на заміну шин та акумуляторних батарей включаються до складу валових витрат у загальному порядку незалежно від того, чи пов'язані вони з експлуатацією вантажних або легкових автомобілів, на підставі підпункту 5.2.1 пункту 5.2 цього Закону.

У бухгалтерському обліку придбані акумуляторні батареї та шини обліковуються на субрахунку 207 "Запасні частини".

Установлення акумуляторних батарей та шин на орендований автомобіль відображається записами по Дт 23, 91, 92, 93, 94 і Кт 207.

Поточний, капітальний ремонт та інші поліпшення орендованого автомобіля

Відповідно до Положення N 102 ремонт транспортних засобів поділяється на поточний та капітальний.

Згідно із статтею 776 ЦК поточний ремонт автомобіля провадиться орендарем за його рахунок, якщо інше не передбачено в договорі.

Капітальний ремонт орендованого автомобіля провадиться за рахунок орендодавця, якщо інше не передбачено договором.

Якщо орендодавець не здійснив капітальний ремонт автомобіля, що перешкоджає його використанню відповідно до призначення та умов договору, орендар має право:

відремонтувати автомобіль, зарахувавши вартість ремонту в рахунок плати за користування автомобілем, або вимагати відшкодування вартості ремонту;

вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

Розглянемо податковий та бухгалтерський облік витрат на поточний ремонт, понесених орендарем.

Податковий та бухгалтерський облік

Для цілей податкового обліку слід звернути увагу, що відповідно до пункту 8.7 статті 8 Закону про податок на прибуток будь-які види ремонту (як поточний, так і капітальний), реконструкція, модернізація, технічне переозброєння основних фондів розцінюються як *поліпшення* основних фондів.

Порядок податкового обліку витрат на поліпшення орендованих основних фондів регламентовано підпунктом 8.8.1 пункту 8.8 статті 8 цього Закону. Так, згідно з цим підпунктом у випадку, якщо договір оперативного лізингу (оренди) зобов'язує або дозволяє орендарю здійснювати поліпшення об'єкта оперативного лізингу (оренди), орендар може збільшити (створити) балансову вартість відповідної групи основних фондів на вартість фактично проведених поліпшень такого об'єкта. При цьому орендарем не враховується балансова вартість об'єкта оперативного лізингу (оренди), за винятком вартості фактично проведених його поліпшень при застосуванні пункту 8.7 статті 8 Закону про податок на прибуток.

У свою чергу, у підпункті 8.7.1 пункту 8.7 статті 8 Закону про податок на прибуток зазначено, що платники податків мають право протягом звітного періоду віднести до валових витрат будь-які витрати, пов'язані з поліпшенням основних фондів, що підлягають амортизації, у сумі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних фондів станом на початок такого звітного періоду.

Витрати, що перевищують зазначену суму, збільшують балансову вартість груп 2, 3 і 4 чи окремих об'єктів основних фондів групи 1 пропорційно до сукупної балансової вартості таких груп і таких окремих об'єктів основних фондів групи 1 на початок розрахункового кварталу.

Вважаємо, що орендар має *право віднести на валові витрати суму вартості ремонту в межах 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних фондів станом на початок такого звітного періоду*. Це також підтверджено фахівцями Комітету Верхової Ради України з питань фінансів і банківської діяльності (лист від 24.12.2003 N 06-10/1010), а також фахівцями Державної податкової адміністрації України (лист від 30.04.2004 N 3416/6/15-1116).

Витрати, що перевищують цю суму, збільшують балансову вартість і починають амортизуватися з кварталу, наступного за проведенням ремонту.

Звертаємо увагу: *норма амортизації*, що застосовується до такої створеної групи, становить *6,25 % на квартал*. Застосування нової підвищеної норми амортизації (для групи 2 - 10 %) у 2004

році в цій ситуації не здійснювалися. Оскільки, пунктом 45 статті 80 Закону України "Про Державний бюджет України на 2004 рік" передбачено, що на 2004 рік *призупиняється* дія підвищених норм амортизації, крім дії цих норм щодо амортизації витрат, *здійснених* платником податків *після 1 січня 2004 року у зв'язку з придбанням (виготовленням) нових* основних фондів груп 1, 2, 3, які використовуються у виробничій діяльності платника податків та які раніше не *були в експлуатації*, а також *витрат на поліпшення* зазначених новопридбаних (нововиготовлених) основних фондів, понесених платником податку після 1 січня 2004 року.

Зауважимо, що орендар, який здійснює поліпшення орендованого автомобіля, відповідно до підпункту 7.4.1 статті 7 Закону України "Про податок на додану вартість" *має право на податковий кредит щодо ПДВ*, оскільки витрати на таке поліпшення включаються до складу валових витрат або підлягають амортизації.

Що стосується *бухгалтерського обліку*, то порядок віднесення витрат на підтримання у справному стані та поліпшення орендованого автомобіля регулюється П(С)БО 7 "Основні засоби" та П(С)БО 14 "Оренда" і залежить від впливу здійснених заходів на майбутні економічні вигоди.

Якщо підприємство здійснює витрати, пов'язані з підтриманням об'єкта основних засобів у робочому стані, тобто якщо в результаті проведених заходів такому об'єкту повернено його первісні якості, то понесені витрати на підставі пункту 15 П(С)БО 7 "Основні засоби" включаються до складу витрат звітного періоду. До таких заходів належать, зокрема, заходи щодо підтримання автомобіля у справному стані, наприклад технічне обслуговування, а також ремонт.

Таким чином, у *бухгалтерському обліку* підприємства (орендаря) всі витрати, пов'язані з *технічним обслуговуванням та ремонтами орендованого автомобіля*, включаються до складу витрат звітного періоду залежно від функціонального призначення орендованого автомобіля та відображаються записами:

Дт 23, 91, 92, 93, 94 - Кт 20, 22, 28, 63, 65, 66, 68 тощо.

Якщо ж орендар здійснює витрати на модернізацію, модифікацію чи дообладнання орендованого транспортного засобу (тобто поліпшення) *з метою збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від його використання*, такі витрати згідно з пунктом 8 П(С)БО 14 має бути відображено як капітальні інвестиції у створення (будівництво) інших необоротних матеріальних активів з використанням субрахунку 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів" рахунка 15 "Капітальні інвестиції".

Витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта основних засобів та накопичені на субрахунок 153, підлягають списанню із цього субрахунку на субрахунок 117 "Інші необоротні матеріальні активи". Сформувавши об'єкт інших необоротних матеріальних активів на підставі проведеного поліпшення орендованого об'єкта, орендар має право нараховувати його амортизацію.

Числовий приклад

Підприємство орендує у громадянина Петренка П. І. автомобіль для загальновиробничих цілей. Вартість автомобіля на момент укладення договору оренди згідно з результатами проведеної експертної оцінки склала 10000 гривень.

У договорі оренди орендодавець дозволив орендарю провести капітальний ремонт орендованого автомобіля. Вартість капітального ремонту, проведеного сторонньою організацією, згідно з актом виконаних робіт склала 2400 грн. (у тому числі ПДВ - 400 гривень).

10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних фондів станом на початок 2004 року дорівнює 700 гривень.

У податковому та бухгалтерському обліку підприємства (орендаря) ці операції відображаються таким чином:

N п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	На підставі акта приймання-передачі автомобіль зараховано на забалансовий рахунок	01	-	10000
2	Проведено капітальний ремонт орендованого автомобіля (підписано акт виконаних робіт)	92	631	2000
У податковому обліку витрати на капітальний ремонт орендованого автомобіля в сумі 700 грн. включаються до валових витрат, а решта суми витрат на капітальний ремонт (1300 грн.) збільшує (створює) балансову вартість основних засобів групи 2 з подальшою амортизацією за нормою 6,25 % з кварталу, наступного за кварталом, в якому проведено капітальний ремонт				
3	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	641/ПДВ	631	400
4	Оплачено роботи з капітального ремонту	631	311	2400
5	Повернено автомобіль орендодавцю після закінчення терміну договору оренди	-	01	10000

Слід відзначити, що відповідно до статті 776 ЦК у договорі оренди може бути передбачено умови відшкодування вартості проведеного ремонту.

Якщо в договорі зазначено, що вартість капремонту не відшкодовується орендарю, то в податковому обліку балансова вартість групи 2 не змінюється (підпункт 8.8.2 статті 8 Закону про податок на прибуток).

Якщо ж вартість капремонту відшкодовується, то, вважаємо, що таку операцію необхідно відображати як продаж об'єкта основних фондів групи 2.

Згідно з підпунктом 8.4.4 пункту 8.4 статті 8 Закону про податок на прибуток у разі виведення з експлуатації основних фондів груп 2, 3 і 4 у зв'язку з їх продажем балансова вартість групи зменшується на суму вартості продажу таких основних фондів. Якщо сума вартості основних фондів дорівнює або перевищує балансову вартість відповідної групи, її балансова вартість прирівнюється до нуля, а сума перевищення включається до валового доходу платника податків відповідного періоду.

Якщо підприємство за договором оренди передало іншому підприємству автомобіль разом із обслуговуючим його водієм, то виникають питання. Хто в цьому випадку має нараховувати заробітну плату водію: орендар чи орендодавець? Які особливості міститиме договір оренди?

Можливість найму транспортного засобу разом з екіпажем, який його обслуговує (тобто разом із людьми), передбачена статтею 798 ЦК (слід зазначити, що "старим" ЦК такої можливості передбачено не було).

Головною особливістю в даному випадку є те, що екіпаж не припиняє трудових відносин із роботодавцем, який і несе всі витрати на утримання екіпажу (пункт 1 статті 805 ЦК). Отже, заробітну плату водію має нараховувати орендодавець.

Щодо інших особливостей договору оренди транспортного засобу між двома підприємствами з урахуванням відповідних статей чинного ЦК зазначимо:

- договір оренди має бути укладено у письмовій формі (пункт 1 статті 799 ЦК);
- договір не підлягає нотаріальному посвідченню (пункт 2 статті 799 ЦК);
- екіпаж транспортного засобу має відмовитися від виконання розпоряджень наймача, якщо вони суперечать умовам договору, умовам використання транспортного засобу, а також якщо вони можуть бути небезпечними для екіпажу, транспортного засобу, прав інших осіб (пункт 2 статті 805 ЦК).

Що стосується інтересів наймача транспортного засобу, то йому надається право самостійно здійснювати використання транспортного засобу у своїй діяльності і без згоди наймодавця укладати від свого імені договори перевезення, а також інші договори згідно з призначенням транспортного засобу (стаття 800 ЦК).

Начальник Юридичного відділу

О. Райчева

Додаток
до наказу
Держводгоспу
України
від 9 червня
2005 р. N 165

Права та обов'язки орендаря та орендодавця

Умови	Права та обов'язки орендаря		Права та обов'язки орендодавця	
Передача автомобіля	Ст. 766 ЦК	Якщо автомобіль не передано у строк, орендар має право за своїм вибором: - вимагати від орендодавця передачі та відшкодування збитків, завданих затримкою; - відмовитися від договору оренди і вимагати відшкодування завданих збитків	Ст. 765 ЦК	Орендодавець передає негайно або у строк, установлений договором
Якість автомобіля, переданого в оренду	Ст. 767 ЦК	Орендар зобов'язаний у присутності орендодавця перевірити справність автомобіля.	Ст. 767 ЦК	Орендодавець зобов'язаний передати орендарю автомобіль в комплекті та у стані, що

		Якщо він у момент передачі автомобіля в оренду не переконається в його справності, автомобіль вважається переданим у належному стані		відповідає умовам договору оренди та його призначенню. Він зобов'язаний попередити орендаря про особливі властивості та недоліки автомобіля, які йому відомі та які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна орендаря, інших осіб або можуть призвести до пошкодження самого автомобіля у процесі користування (експлуатації)
Гарантія якості автомобіля, переданого в оренду	Ст. 768 ЦК	Якщо в автомобілі, наданому орендарю з гарантією якості, виявляться недоліки, що перешкоджатимуть його використанню згідно з договором, орендар має право за своїм вибором вимагати: 1) заміни автомобіля, якщо це можливо; 2) відповідного зменшення розміру орендної плати; 3) безоплатного усунення недоліків автомобіля чи відшкодування витрат на їх усунення; 4) розірвання договору та відшкодування завданих збитків	Ст. 768 ЦК	Орендодавець може гарантувати якість автомобіля протягом усього строку оренди
	Передача автомобіля в оренду не припиняє та не змінює прав на нього третіх осіб, зокрема права застави			
Права третіх осіб на автомобіль, переданий в оренду	Ст. 769 ЦК	Якщо орендодавець не повідомив орендаря про всі права третіх осіб на автомобіль, що передається в оренду, орендар має право вимагати зменшення розміру орендної плати або розірвання договору та відшкодування збитків	Ст. 769 ЦК	При укладенні договору оренди орендодавець зобов'язаний повідомити орендаря про всі права третіх осіб на автомобіль, що передається в оренду

Правонаступництво у разі зміни власника автомобіля, переданого в оренду	-	-	Ст. 770 ЦК	Якщо змінюється власник автомобіля, переданого в оренду, до нового власника переходять права та обов'язки орендодавця
	Сторони можуть установити в договорі оренди, що у разі відчуження орендодавцем автомобіля договір оренди припиняється			
Страхування автомобіля, переданого в оренду	Ст. 771 ЦК: Передача в оренду автомобіля, який було застраховано орендодавцем, не припиняє дії договору страхування. Договором або законом може бути встановлено обов'язок орендаря укласти договір страхування автомобіля, переданого в оренду			
	Ст. 802 ЦК	Страхування відповідальності орендаря за шкоду, завдану іншим особам у зв'язку з використанням транспортного засобу, установлюється законом. На сьогодні відповідальність за обов'язкове страхування цивільної відповідальності покладається на власника транспортного засобу. Власником для цілей страхування цивільної відповідальності стосовно автомобіля, що орендується, відповідно до пункту 1 постанови N 1175 виступає орендар - юридична особа, який експлуатує транспортний засіб на підставі договору оренди	Ст. 802 ЦК	Спеціальні норми ЦКУ, що регулюють оренду транспортних засобів, передбачають проведення страхування транспортного засобу орендодавцем
Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження автомобіля; погіршення автомобіля, що орендується	Ст. 772, 779 ЦК	Орендар, який затримав повернення автомобіля орендодавцю, несе ризик його випадкового знищення або випадкового пошкодження. Орендар зобов'язаний усунути погіршення автомобіля, що відбулося з його вини	Ст. 779 ЦК	При неможливості відновлення автомобіля орендодавець має право вимагати відшкодування завданих йому збитків
	Ч. 4 ст. 285 ЦК	Орендар відшкодовує орендодавцю вартість орендованого майна у разі		

		знищення або псування з вини орендаря		
Користування автомобілем, переданим в оренду	Ст. 773 ЦК	Орендар зобов'язаний користуватися автомобілем відповідно до його призначення та умов договору. Орендар може змінювати стан автомобіля, що орендується ним, лише за згодою орендодавця	Ст. 773 ЦК	Якщо орендар користується автомобілем, що орендується, не за призначенням або з порушенням умов договору оренди, орендодавець має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків. Орендодавець може дати згоду орендарю на зміну стану автомобіля, що передається в оренду
	Ст. 800 ЦК	Орендар самостійно здійснює використання орендованого автомобіля у своїй діяльності. Він має право без згоди орендодавця укласти від свого імені договори перевезення та інші договори згідно з призначенням транспортного засобу		
Піднайм (суборенда)	Ст. 774 ЦК	Передача орендарем автомобіля в суборенду іншій особі (піднайм) можлива лише за згодою орендодавця, якщо інше не встановлено договором або законом. Строк договору суборенди (піднайму) не може перевищувати строку договору оренди. До договору суборенди (піднайму) застосовуються положення про договір оренди	Ст. 774 ЦК	Орендодавець може дати згоду орендарю на передачу автомобіля в суборенду іншій особі (піднайм)
Право власності на доходи, одержані від користування автомобілем, переданим в оренду	Ст. 775 ЦК	Орендарю належить право власності на доходи, одержані ним у результаті користування орендованим автомобілем		
Переважні права орендаря	Ст. 777 ЦК, ч. 1	Орендар, який належним чином виконує свої обов'язки за договором		

	ст. 285 ГК	оренди, після закінчення строку договору має переважне право перед іншими особами на укладення договору оренди на новий строк. Орендар, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору оренди на новий строк, зобов'язаний повідомити про це орендодавця до закінчення строку договору оренди у строк, установлений договором. Якщо цей строк не встановлено договором, - у розумний строк. Через відсутність поняття розумного строку в ЦКУ, на нашу думку, повідомити орендодавця необхідно щонайменше до закінчення строку чинного договору оренди. Умови договору оренди на новий строк установлюються за домовленістю сторін. У разі недосягнення домовленості щодо орендних платежів та інших умов договору переважне право орендаря на укладення договору припиняється. Крім того, орендар, який належним чином виконує свої обов'язки за договором оренди, у разі продажу автомобіля, переданого в оренду, має переважне право перед іншими особами на його придбання		
Витрати, пов'язані з використанням автомобіля, що орендується	Ст. 801 ЦК	Протягом строку оренди автомобіля орендар зобов'язаний підтримувати автомобіль у належному технічному стані. При цьому витрати, пов'язані з		

		використанням автомобіля, у тому числі зі сплатою податків та інших платежів, несе орендар		
Ремонт автомобіля, переданого в оренду	Ст. 776 ЦК	Поточний ремонт автомобіля, переданого в оренду, здійснюється орендарем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом. Якщо орендодавець не здійснив капітальний ремонт автомобіля, що заважає його використанню відповідно до призначення та умов договору, орендар має право: 1) відремонтувати автомобіль, зарахувавши вартість ремонту в рахунок орендних платежів, або вимагати відшкодування вартості ремонту; 2) вимагати розірвання договору і відшкодування збитків	Ст. 776 ЦК	Капітальний ремонт автомобіля, переданого в оренду, здійснюється орендодавцем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом. Капітальний ремонт здійснюється у строк, установлений договором. Якщо строк не встановлено договором або ремонт викликаний невідкладною потребою, капітальний ремонт має бути проведено у розумний строк
Поліпшення орендарем автомобіля, переданого в оренду	Ст. 778 ЦК	Орендар може поліпшити автомобіль, який є предметом договору оренди, лише за згодою орендодавця. Якщо поліпшення можуть бути відокремлені від автомобіля без його пошкодження, орендар має право на їх вилучення. Якщо поліпшення автомобіля здійснено за згодою орендодавця, орендар має право на відшкодування вартості необхідних витрат або на зарахування їх вартості в рахунок орендних платежів. Якщо в результаті поліпшення, зробленого за згодою орендодавця,	Ст. 778 ЦК	Орендодавець може дати згоду орендарю на поліпшення автомобіля, який є предметом договору оренди. У такому разі орендодавець, на вимогу орендатора має відшкодувати вартість необхідних витрат на поліпшення або зарахувати їх вартість у рахунок орендних платежів. Крім того, якщо поліпшення можуть бути відокремлені від автомобіля без його пошкодження, орендар має право на їх вилучення

		створено нову річ, орендар стає її співвласником. Частка орендаря у праві власності відповідає вартості його витрат на поліпшення автомобіля, якщо інше не встановлено договором або законом. Якщо орендар без згоди орендодавця зробив поліпшення, які не можна відділити без шкоди для автомобіля, він не має права на відшкодування їх вартості		
Наслідки погіршення автомобіля, переданого в оренду	Ст. 779 ЦК	Орендар зобов'язаний усунути погіршення автомобіля, що сталися з його вини. Орендар не відповідає за погіршення автомобіля, якщо це сталося в результаті нормального його зносу або упущень орендодавця	Ст. 779 ЦК	У разі неможливості відновлення автомобіля орендодавець має право вимагати відшкодування завданих йому збитків орендарем у зв'язку з погіршенням автомобіля з вини останнього
	Ст. 803 ЦК і ч. 4 ст. 285 ГК	Орендар зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані у зв'язку із втратою або пошкодженням транспортного засобу, якщо він не доведе, що це сталося не з його вини		
Відповідальність за шкоду, завдану у зв'язку з використанням автомобіля, переданого в оренду	Ст. 780 і 804 ЦК	Шкода, завдана третім особам у зв'язку з використанням автомобіля, що орендується, відшкодовується орендодавцем на загальних підставах	Ст. 780 ЦК	Шкода, завдана у зв'язку з використанням автомобіля, переданого в оренду, відшкодовується орендодавцем, якщо буде встановлено, що це сталося внаслідок особливих властивостей чи недоліків автомобіля, про наявність яких орендар не був попереджений орендодавцем та про які він не знав і не міг знати. І навіть якщо умовами договору оренди передбачено звільнення

				орендодавця від такої відповідальності, така умова є нікчемною
Право орендодавця та орендаря відмовитися від договору оренди	Ст. 784 ЦК	Орендар має право вимагати розірвання договору оренди автомобіля, якщо: 1) орендодавець передав в оренду автомобіль, якість якого не відповідає умовам договору та його призначенню; 2) орендодавець не виконує свого обов'язку щодо проведення капітального ремонту автомобіля (якщо за договором оренди це не покладено на орендаря)	Ст. 782 ЦК	Орендодавець має право відмовитися від договору оренди і вимагати повернення автомобіля, якщо орендар не сплачує орендні платежі протягом трьох місяців підряд. Якщо орендодавець відмовляється від договору оренди, такий договір є розірваним з моменту одержання орендарем повідомлення орендодавця про відмову від договору
			Ст. 783 ЦК	Крім того, орендодавець має право вимагати розірвання договору оренди автомобіля, якщо: 1) орендар використовує автомобіль у супереччя договору або його призначенню; 2) орендар без дозволу орендодавця передав орендований автомобіль в користування іншій особі; 3) орендар своєю недбалою поведінкою створює загрозу пошкодження автомобіля; 4) орендар не приступив до проведення капітального ремонту автомобіля, якщо обов'язок проведення капітального ремонту було покладено на нього
Обов'язки орендаря у разі припинення договору оренди	Ст. 785 ЦКУ	У разі припинення договору оренди автомобіля орендар зобов'язаний негайно	Ст. 785 ЦК	Якщо орендар не повертає автомобіль, що орендується,

	повернути орендодавцю автомобіль у стані, в якому його було одержано, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі	орендодавець має право вимагати від орендаря сплати неустойки в розмірі подвійного розміру орендної плати за час прострочення
--	---	---
